

**ЦЕНТР НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ
ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ
«ВЕЛЕС»**

**IV МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ НАУКИ»**

(м. Київ | 28 лютого 2018р.)

2 частина

м. Київ – 2018

© Центр наукових публікацій

УДК 082
ББК 94.3

Збірник центру наукових публікацій «Велес» за матеріалами IV міжнародної науково-практичної конференції 2 частина: «Актуальні проблеми розвитку світової науки», м. Київ: збірник статей (рівень стандарту, академічний рівень). – К.: Центр наукових публікацій, 2018. – 112с.

Тираж – 300 экз.

УДК 082
ББК 94.3

Видавництво не несе відповідальності за матеріали опубліковані в збірнику. Всі матеріали надані авторській редакції та виражають персональну позицію учасника конференції.

Контактна інформація організаційного комітету конференції:

Центр наукових публікацій:

Електронна пошта: s-p@cnp.org.ua

Офіційний сайт: www.cnp.org.ua

ЗМІСТ

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Зотова Д.М. РОЛЬ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ГОРОДА. ОПЫТ МОСКВЫ.....	5
--	---

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Александрова В.Ф. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 9 КЛАСУ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	11
Жаксылыкова Г.Т. ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ УЧИТЕЛЯ – ОСНОВА ОБНОВЛЕНИЯ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ.....	24
Поздеева Т.В., Ганич Е.В. МОДЕЛЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОЦЕССА ПО ПРИОБЩЕНИЮ ДЕТЕЙ СТАРШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА К БЕЛОРУССКОМУ ТАНЦЕВАЛЬНОМУ ИСКУССТВУ.....	31

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

Шопіна М.О. РОЗВИТОК ЖИТТЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ НА КУРСАХ ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ	38
--	----

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Ахмедов Б.Н. ИССЛЕДОВАНИЕ МЕТОДОВ ОБНОВЛЕНИЯ ЦИФРОВЫХ МОДЕЛЕЙ ГЕОПРОСТРАНСТВА	42
Усачев С.М., Загородных К.С. ПОЛУЧЕНИЕ МИНЕРАЛЬНЫХ ВЯЖУЩИХ ВЕЩЕСТВ НА ОСНОВЕ ДОМЕННЫХ ГРАНУЛИРОВАННЫХ ШЛАКОВ	45
Казанцев Е.В. РАСШИРЕНИЕ АССОРТИМЕНТА ВИТАМИНИЗИРОВАННЫХ КОНДИТЕРСКИХ ИЗДЕЛИЙ ДЛЯ ДЕТСКОГО ПИТАНИЯ.....	51
Стальский В.В. НОВЫЙ ПОДХОД К СОЗДАНИЮ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СИСТЕМ УПРАВЛЕНИЯ.....	55

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ 9 КЛАСУ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Александрова В.Ф.

к.п.н.,

*старший викладач кафедри української мови Інституту філології
Київського університету імені Бориса Грінченка*

ORGANIZATION OF PUPILS' PROJECT ACTIVITY GRADE 9 IN IN EXTRA-CURRICULAR WORK IN THE UKRAINIAN LANGUAGE

Aleksandrova V.F.

Анотація

У статті розглядається організація проектної діяльності учнів у позакласній роботі з української мови як шлях до розвитку пошуково-дослідницької діяльності членів гуртка шанувальників української мови. Основна мета цієї статті полягає в тому, щоб дати уявлення про застосування проектної діяльності як освітньої технології, що дозволяє формувати предметні (мовні) і соціокультурні компетентності учнів у позакласній роботі.

Використання різноманітних форм проектної діяльності в позакласній роботі – це підґрунтя розвитку творчої й пізнавальної активності учнів, їхнього компетентнісного рівня в контексті зазначених цілей і завдань.

Abstract

The article deals with the organization of project activity of students in extracurricular work in the Ukrainian language as a way to develop the search and research activities of members of the circle of fans of the Ukrainian language. The main purpose of this article is to give an idea of the use of the project activity as an educational technology that allows formation subject (language) and socio-cultural competence of students in extracurricular work.

Using various forms of project activity in extracurricular work is the basis for the development of students' creative and cognitive activity, their competence level in the context of these goals and objectives.

Ключові слова: проектна діяльність, дослідницько-пошуковий проект, пізнавальний інтерес, презентація й захист проекту (інсценізація весільного обряду), формування соціокультурної компетентності.

Keywords: project activity, research and research project, cognitive interest, presentation and protection of the project (staging of the wedding ceremony), formation of socio-cultural competence.

Що хвилює сьогодні сучасного вчителя української мови загальноосвітньої школи? Насамперед те, як у наш нелегкий час відшукати ті оптимальні методи й засоби навчання, які не лише забезпечували б високий рівень знань, а й сприяли б формуванню мовної особистості, національно свідомого громадянина. Великі можливості для реалізації цього важливого завдання у школах є проведення не тільки навчальної, а й позакласної роботи з української мови.

Одним із методів, що суттєво збагачує позакласну роботу в загальноосвітніх школах, є метод проектів, використання якого змінює традиційний підхід до навчання, оскільки він спрямований на розвиток пізнавальних здібностей сучасного школяра, формування вмінь самостійно знаходити шляхи розв'язання певних завдань через різноманітні форми діяльності.

При запровадженні проектної технології знання засвоюються набагато краще, адже інтерактивні методи розраховані не на запам'ятовування, а на вдумливий, творчий процес пізнання світу, на постановку проблеми та пошук її вирішення.

На сьогодні велика увага приділяється організації проектної діяльності учнів у позакласній роботі з української мови. Є. Полат зазначає, що метод проектів – це сукупність операцій та дій у виконанні будь-якого виду діяльності, а технологія – це чітке опрацювання цих операцій та дій, певна логіка їх виконання. Педагогічні технології зовсім не передбачають жорсткої алгоритмізації дій і не виключають творчого підходу. На її думку, метод проектів, з одного боку, передбачає за своєю суттю використання широкого спектру проблемних, дослідницьких, пошукових методів, зорієнтованих чітко на реальний, практичний результат, а з другого боку – опрацювання проблеми цілісно, з урахуванням різних факторів та умов її вирішення і реалізації результатів. Отже, метод проектів – це спосіб досягнення дидактичної мети через детальне опрацювання проблеми (технології). Завершенням цього опрацювання повинен бути реальний, видимий, практичний результат, оформлений тим чи іншим чином [3].

За визначенням С. Сисоевої, метод проектів є однією з педагогічних технологій, «яка відображає реалізацію особистісно орієнтованого підходу в освіті (саме педагогічною технологією, хоча у назві технології використовується слово «метод») і сприяє формуванню уміння адаптуватися до швидкозмінних умов життя людини постіндустріального суспільства» [4]. В «Українському педагогічному словнику» подано визначення, згідно з яким метод проектів є організацією навчання, «за якою учні набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань-проектів» [5].

Дослідницькі проекти максимально наближені до ґрунтовних наукових досліджень, оскільки передбачають наявність таких складників, як: висвітлення актуальності проблеми, визначення об'єкта та предмета дослідження,

висування мети, чітке структурування, статистичне оброблення та узагальнення результатів дослідження, формулювання висновків, окреслення перспектив подальшого дослідження проблеми.

Готуючи проект, учитель має чітко визначити його складові: назва проекту, вид проекту, команда, проблема, мета, завдання, очікувані результати, планування роботи, контроль за реалізацією проекту, кінцевий продукт.

Актуальність проблеми визначається сучасними запитами та потребами суспільства, полягає у формуванні такої мовної особистості, яка є носієм мови і вільно володіє лінгвістичними знаннями та високим рівнем комунікативних умінь і навичок, дбає про красу і розвиток власного мовлення.

На сучасному етапі метод проектів переживає «друге народження». До нього звертаються і використовують у своїй роботі все більше науковців і вчителів-практиків, зокрема таких як, О.Пехота, К. Скиба, С.Шевцова, Л. Чеховська, Л. Зазуліна та ін. Особливістю проектної технології є те, що вона вимагає використання педагогом сукупності дослідницьких, пошукових, творчих методів, прийомів, засобів. Як пише О.Пехота, «суть проектної технології – стимулювати інтерес учнів до певних проблем, які передбачають володіння певною сумою знань, та через проектну діяльність, а саме розв'язання однієї або цілої низки проблем, показати практичне застосування надбаних знань – від теорії до практики»[2].

Проект — це «п'ять П»:

- проблема;
- планування;
- пошук інформації;
- продукт;
- презентація (інсценізація);

Метою статті є обґрунтувати використання методу проектів у позакласній роботі з української мови, показати та узагальнити власний досвід.

Як показує практика, найбільш цікавими для учнів є дослідницько-пошукові, ознайомлювально-інформаційні та творчі проекти. У нашій статті мова йтиме про груповий **дослідницько-пошуковий проект**, при проведенні якого діяльність учнів спрямована на розв'язання проблеми, результат якої заздалегідь не відомий.

Проект за своєю структурою максимально наближений до наукових досліджень, де є:

- * постановка проблеми;
- * формулювання гіпотези;
- * планування та розробка дослідницьких дій;
- * збирання інформації, її аналіз та узагальнення;
- * підготовка та оформлення результатів проекту;
- * публічна презентація результату;
- * рефлексія;
- * висновки.

Для цього проекту важливі мета, структура, соціальний напрям, актуальність. Він дає змогу активізувати та розвивати розумові й мовленнєві здібності школярів, їхнє мислення, пам'ять, привчає до уважності, спостережливості, відповідальності, формує культ знань.

У ході проведення позакласної роботи з учнями 9 класу цікавим є проект «Весільна обрядовість в Україні», що передбачає написання творчих робіт на визначену тему, підготовку презентацій, добір текстів та мелодій весільних пісень, атрибутики весільної церемонії, фото тощо.

З-поміж найбільш значущих завдань у створенні цього проекту виокремимо такі:

- а) розвивати в учнів пізнавальні уміння і навички, творчу діяльність;
- б) виробляти в школярів уміння орієнтуватися в інформаційному просторі;
- в) формувати в сучасній молоді готовність до сімейного життя в шлюбі;
- г) сприяти формуванню соціокультурної компетентності учнів.

Так, знайомлячись з весільною обрядовістю українців, учням пропонується дослідити весільне дійство Центрального регіону України. До збирання матеріалу варто залучити всіх гуртківців. Роботу по дослідженню обрядових весільних звичаїв треба спланувати таким чином, щоб запланований проект вийшов насичений різноманітним цікавим матеріалом. Презентація й захист проектів – невід'ємна й обов'язкова складова застосування методу проектів. Кінцевий продукт – сценарій основних фрагментів весільного дійства. Його можна інсценізувати силами гуртківців.

Мета проекту – ознайомити учнів з обрядом українського весілля та його основними етапами як одним із провідних жанрів родинно-обрядової творчості, з весільними піснями, елементами народної обрядовості у творах українських письменників; розвивати навички виразного читання, аналізу весільних пісень, визначення їхньої символіки, мотивів, художніх засобів; виховувати почуття поваги до родини та шлюбу як основних цінностей життя, до традицій предків, народних морально-етичних норм.

Методична цінність запропонованого виховного заходу в тому, що він знайомить членів гуртка шанувальників української словесності з українськими народними звичаями, сприяє формуванню національних почуттів і розвитку естетичного смаку, поглибленню знань про українську народну весільну обрядовість.

Учасники: Ведучі, члени гуртка шанувальників української словесності (виконавці дійства), співаки, музиканти та ін.

Орієнтовні питання для роботи над груповим проектом

1. Яким дійством починався весільний обряд і яку мету він переслідував?
2. Коли дівчина подавала сватам рушники, а коли підносила гарбуза?
3. Символом чого є весільне гільце?
4. Які обрядові пісні звучали при випіканні весільного короваю?
5. Хто мав право розплітати косу молодій?

6. Скільки днів, як правило, триває весілля і чим воно завершується?

Орієнтовні завдання для роботи над проектом

1. Підготувати повідомлення про те, як описували весільні обряди у своїх

творих видатні українські письменники Г. Квітка - Основ'яненко, І. Котляревський, Т. Шевченко, Марко Вовчок, П. Куліш, М. Стельмах, У. Самчук та ін.

2. Записати тексти та мелодії весільних пісень (на диктофони) від людей старшого віку.

3. Підготувати презентації про етапи проведення, вбрання учасників весільного обряду (молодих, старостів, бояр, дружок, світилок та ін.)

4. Провести захист групового проекту (інсценізація).

Сценарій українського весілля Центрального регіону

(фрагменти)

Декорації: Святково прибрана світлиця, багато вишитих рушників; на столі, у центрі, весільне гільце, пишно оздоблене квітами, стрічками, калиною, букетиками колосків, на ньому та інших столах різні українські страви та напої.

Ведуча: Все частіше ми звертаємося до першоджерел нашої національної духовності. У них наше коріння, наша міць і неповторність.

Дорогі друзі! Шановні гості! Запрошуємо вас на весілля, фрагменти якого покажуть наші учні.

По всій Україні весілля починалося сватанням, коли посли від жениха – старости – з женихом чи без нього укладали попередню угоду про шлюб з батьками нареченої. У старости вибиралися спритні, моторні й поважні люди, ось такі, як наші хлопці!

І фрагмент Сватання

Здебільшого сватання відбувалося в четвер. Чому саме в четвер? З одного боку, це перегуки язичницької релігії. Четвер – день громовика, покровителя плодovitості і шлюбу. З другого – це зручний для землероба день. В народі так і жартують: “Що це, свати дурні, щоб іти в середу чи п’ятницю – у пісні дні?”

(Батьки нареченої перед приходом старостів прибирають у хаті, засвічують свічки перед образами).

Стук у двері три рази: входять старости, з ними молодий хлопець.

Старости: Дай боже, вечір добрий, вельможний пане!

Батько: Добровечір і вам, люди добрі! Просимо сідати, будьте гостями. А відкіля се вас Бог несе? Чи здалека, чи зблизька? Може, ви охотники які? Може, рибалки або, може, вольнії козаки?

Перший староста: (Тихо покашлює) І рибалки, і вольнії козаки. Ми люди німецькії, ідемо з землі турецької. Раз дома у нашій землі випала пороша. Я й кажу товаришу: “Що нам дивитися на погоду? Ходім лишень шукати звіриноного сліду.” От і пішли. Ходили-ходили, нічого не знайшли. Аж гульк - назустріч нам іде князь. Підніма угору плечі і говорить такі речі: “Гей ви, охотники, ловці-молодці! Будьте ласкаві, покажіть дружбу. Трапилась мені куниця – красная дівиця; не їм, не п’ю і не сплю від того часу, а все думаю, як би її достати. Поможіть мені її впіймати. Тоді, чого душа ваша забажає, усе просіте, усе дам: хоч десять городів, або тридев’ять кладів, або чого хочете”.

Другий староста : Ну нам того й треба. Пішли ми по слідах, по городах, по усіх усядах - і в Німеччину, і у Туреччину, всі царства і государства пройшли, а все ж куниці не знайшли. От ми і кажемо князю: “Що за диво та звірюка? Хіба кращої нема? Ходім другої шукати. є Так от тобі! Наш князь і слухати не хоче.- “Де вже,- каже,- я не з’їздив, в яких царствах, в яких государствах не бував, а такої не видав.” Пішли ми знову по сліду і якраз у село зайшли; як його дражнять, не знаємо. Тут знову випала пороша. Ми, ловці-молодці, ну слідить, ну ходить; сьогодні вранці встали і таки на слід напали. Певно, що звір наш пішов у двір ваш, а з двору в хату та й сів у кімнату. Тут і мусимо його піймати, тут застряла наша куниця, в вашій хаті красная дівиця. Оце ж нашому слову кінець, а ви дайте ділу вінець. Пробі, оддаєте нашому князю куницю, вашу красную дівицю. Кажіть же ділом, чи оддасте, чи нехай підросте?

Батько (притворно, з серцем): Що за напасть така! Відкіля се ви біду таку накликаєте? Тетяно, чи чуєш? Порадь мені, будь ласка, що з оцими ловцями-молодцами робити?

Дочка(Тетяна): входить у світлицю, зупиняється і, дивлячись вниз, пальцями перебирає фартух, потім колупає піч.

Батько: Бачите ви, ловці-молодці, чого ви натворили. Мене, старого з дочкою пристидили!...Гай-гай! Так ось же що зробимо: хліб святий приймаємо, доброго слова не цураємося, а за те, щоб ви нас не лякали, буцім ми передержуємо куницю, або красну дівицю, вас пов’яжемо. Прийшов і наш черед до ладу слово прикладати. Ну, годі ж тобі, дочко, посупившись стояти. Чи нема в тебе чим сих ловців-молодців пов’язати? Чуєш-бо, Тетяно? А може, рушників нема? Може, нічого не придбала? Не вміла прясти, не вміла шити – в’яжи ж, чим знаєш, хоч мотузком, коли ще й він є.

Дочка-наречена іде до другої кімнати і виносить на дерев’яній тарілці два довгих рушники, кладе їх на хліб, стає перед іконою і тричі кланяється батькові і цілує йому руку, потім – матері, бере рушники, підносить спочатку їх першому старості, потім – другому.

Старости (беруть рушники, встають і кажуть):

– Спасибі батькові й матері, що своє дитя рано будили і доброму ділу навчили. Спасибі і дівочці, що рано уставала, тонко пряла і гарненькі рушники придбала. (В’яжуть один одному рушники).

Один із старостів: - Робіть же діло з кінцем, розвідайтесь з князем-молодцем, ми, приведені, не так винуваті, в'яжіть приводня, щоб не втік з хати. Мати: - Ану, доню, ти ж мені казала, що на те по п'ятницях заробляла, щоб шовкову хустку придбати та нею на пеню (горе) зв'язати. Тепер на тебе пеня напала, що не усіх пов'язала. (Молода виносить червону хустку).

Батько: - Сьому, дочко, сама чіпляй, за пояс хустку затирай, до себе притягай, та слухай його, та шануй, а тепер його і поцілуй. (Молода пов'язує молодого. Молоді цілуються, молодий кидає на тарілку молодій цілковий (карбованець)).

(Староста наказує посватаним тричі кланятися батькові у ноги)

Батько: - Гляди ж, затю! Жінку свою бий і уранці, і увечері, і встаючи, і лягаючи, і за діло, і без діла, а сварись з нею повсякчас. Не справляй їй ні плаття, ні одежі, вдома не сиди, вештайся по шинках та по чужих жінках, тож з жінкою і з діточками у парці якраз підете у старці .А ти, дочко, мужичку не спускай і ні у чім йому не поважай: коли дурний буде, то поїде у поле до хліба, а ти йди у шинок, пропивай останній шматок, пий, гуляй, а він нехай голодує, та і в печі ніколи не клопочи, нехай павутинням застелиться піч, от вам і уся річ. Ви не маленькі вже, самі розум маєте, і що я вам кажу і як вам жити, знаєте.

Староста (голосно промовляє): - За таку науку цілуйте батька в руку!

Молоді: (Поцілувавши руку батьку, тричі кланяються матері, але мати нічого не каже (бо такий звичай), благословляє дітей плачучи.

Староста (сідає і каже): - Христос Воскрес!(тричі).

Батьки: - Воістину Воскрес!(тричі).

Старости: - Панове сватове!

Батьки: - А ми раді слухати!

Старости: - Що ви бажали, то ми зробили, а за сії речі дайте нам горілки гречі (доброї горілки).

Батьки: - Просимо милості на хліб, на сіль, на сватання.

(Після цього посватаних садять на покуті, батько сідає біля зятя, мати порається - подає страви, молодій не годиться вставати, старости теж сідають за стіл).

(Мати розносить страви, батько частує старостів горілкою)

Перший староста: - Що це, сватушко-паннушко, за напитки? Скільки ми по світу не їздили, а таких напилків і не чували, і не видали, і не куштували.

Батько: - Се ми таке для шановних сватів з-за моря придбали. Ось нуте ж усю покуштуйте. Зверху хороша, а на споді самий гарний смак!

Староста (випиває, зморщується, крекче й каже): - Від сього зразу по-червонієш, як мак. Глядіте лишень, сватушки-паннушки, чи не напоїли ви нас таким, що, може, й на стіни поліземо?

Батько: - Та що це ви на нас з пенею. Тут-таки що мудре само по собі, а то ще ось: Ішла баба від ляхів та несла здоров'я сім міхів, так ми у неї купили, сім золотих заплатили та в напилек пустили.

Перший староста: - Ну, що мудре, то вже справді мудре! Ану, товаришу, поспробуй та й скажи: чи пили ми таке у Туреччині або хоч у Німеччині, та й в Україні не пивали такої.

Другий староста: - Ой не пили ми, товаришу, не пили такої смачної горілки

(Старости продовжують сидіти і тихо розмовляти за столом).

(Дівчата приходять до молодої, яка запросила їх на заручини).

Дівчата (співають):

Та ти душечко, наша Тетяночко!

Обмітайте двори,

Застилайте столи,

Кладіть ложечки,

Срібні блюдечки,

Золоті мисочки,

Он ідуть дружечки!

(Після виконання пісні кланяються і кажуть: - Дай, Боже, вам вечір добрий, помагайбі вам на усе добре!)

Мати: - Спасибі! Просимо на хліб, на сіль, на заручини. Сідайте, дружечки, мої голубочки, та без сорому їжте, а Ви, старосте, поріжте. (Дає старості хліб, випечений у хаті молодої).

Старости роздають порізаний хліб гостям, всі частують його, куштують українські страви. (Звучить фонограма української народної пісні “**Ой у вишневому садочку...**”) Випивши ще по одній чарці, старости прощаються з усіма і йдуть з хати.

II фрагмент - Дівич-вечір (Напередодні весілля)

Ведуча: Після сватання та розглядин, найчастіше у п'ятницю, до нареченої приходили дівчата-подружки вити гільце. Гільце – символ незайманості, краси і молодості.

Дівчата: - Ой, Тетяно, яке ж у тебе буде гарнеє гільце. Постарався молодий з боярином, вибрав найзеленішу гілку!

Молода: - Вірно, дівчата, сьогодні у лісі, до полудня, у благословенний час він це зробив. Гарно, дівчаточка, прикрасьте його, щоб радувало воно всіх нас на весіллі.

(Дівчата оздоблюють гільце гусячим пір'ям, квітами, вівсом, калиною, позолоченими горіхами, кольоровими стрічками та запаленими свічками).

Прикрашаючи гільце, дівчата співають(**приказують**):

Вчора звечора велика туга спала,

А опівночі вода зілля забрала.

Зажурилися Тетянчині дружечки,

Чим ми Тетянці будемо гільце вити?

Ой вівсом, вівсом, червоною калиною,

Червоною калиною, долею щасливою.

Дівчата-дружки співають пісню “**Ой матінко-вутко**”.

Дівчата-дружки співають пісню “**Як брязнули ключі**”.

Ведуча: Поки дівчата вили гільце, молодиці бгали весільний коровай. Як і в давнину, коровай до весілля мав право пекти неабихто. Число коровайниць мусило бути непарним. До старшої коровайниці ставились непрості вимоги.

Мати: і один раз заміжня, і діти у неї живі та здорові, так, як і годиться для старшої коровайниці. Ну що, жіночки, кого обираємо старшою коровайницею? Вірно, Наталку, бо вона жінка не розлучена, і не вдова.

Одна із жінок: - Та й сама вона охайна і не сварлива, і в цю сімейну святиню - коровай - повинна закласти свою щасливу долю, щоб і в молодій сім'ї добре велося.

Старша коровайниця: - Ну, коли вже мене обрали, то я першою приступаю до роботи. (Співає - **“Ой коли я на коровай ішла”**).

Коровайниці місять коровай і приказують:

Ми коровай місили,
З Дунаю воду носили.
Носіть водицю з криниці,
Місіть коровай, молодиці.
Трійця по церкві ходила,
Спаса за ручку водила.
Іди до нас, Спасе,
У нас тільки гаразди.
Сам Бог коровай місить,
А Пречиста ліпить,
Ангели воду носять,
Господа Бога просять:
Ой допоможи, Боже
Випікати тісто гоже.

Старша коровайниця: - А тепер, дівчаточка, запалюймо п'ять свічок, зв'яжуймо їх до купи, берімо ножа та кладімо це все на дно діжі! Це так годиться!

Потім усі разом починають саджати коровай у піч, приказуючи:

1 - а Питається коровай перед печі,
Чи далеко доріженька до печі?
2 - а Дайте мені пиріжечка підпиратися.
Щоб до печі доріженьку допитатися.
3 - а У нашої печі золотії плечі,
Золотії крила, щоб гарно горіла.

Старша коровайниця - виймає з печі коровай і промовляє: Ой, який гарний вдався наш коровай – зовсім не порепався, такою, значить, гладкою і рівною буде доля у молодих. (Кладе коровай посеред столу).

Молода: Любі дружечки, заспівайте мені щось веселе! (Дівчата співають українську народну пісню “Тече річка невеличка”)

До дівчат на вечорниці приходять парубки, сідають .

Одна з дівчат: - Дівчаточка, давайте ось ще погадаємо!(Звучить тривожна музика)

(Застеляють ослін, ставлять миску з водою, каганець або свічку і починають гадання).

Коровайниці співають:

Стелить ослін і в миску воду лийте,

Дружненько ,воску ярого нагрійте,

Нехай кипить, нехай кипить!

Нам, дружечки ,ворожить, ворожить

Кому доля набіжить, набіжить.

Кому вмерти, кому жить.

Кому доля в світі, кому горе в жупані,

І в огні, і в воді розгадаємо тоді.

(приказують над мискою ,зібравшись у коло).

Станьмо в коло, дружечки, тісненько!

Придивляймося до миски пильненько!

Ти ж, Тетяно, перш усіх

Пильнуй воску, щоб не збіг.

(Виливають в миску віск,

разом розглядають)

Помаленьку в миску влий,

Червоною шовковою хусточкою вкрий!

Дівчата та парубки (разом):

А ти, ярий, грійся, воску, грійсь-кипи,

Виливайсь, виливайсь, щоб суджений та ряжений

Своїм білим личком і високим станом таки зараз

Показавсь! Показавсь!

Один із хлопців: Ось дивіться (показує на віск) – Дівчина з козаком!
Тетяна та Андрій!

Дівчата(співають):

Щаслива Тетяночко, маків цвіт!

Оце ж твоя доленька, що придбалась на весь вік!

Підеш до вінця,

Покинеш пан-отця,

І будеш жити в чужій хаті,

Замість неньки та свекрухи панувати!

(Учасники дійства виконують українські народні танці

“Польку” та “Козачок”.)

III фрагмент – Весілля

Ведуча: Основний і найбільш урочистий момент весільного дійства – весілля – відбувалося в неділю, коли виконувались основні обряди та звичаї: розплітання коси та покривання хусткою, викуп нареченої, посад її разом з молодим на покуті. Молода з одною або двома дружками ходили по хатах та запрошували на весілля.

Молода: - Просили вас батько й мати і ми просимо, аби ви завітали до нас на весілля! (Кланяється до присутніх у залі).

Ведуча: У день весілля найперше приходили музики, “граючи на добридень”.

За ними – дружки з боярами. Старша дружка чіпляла на ліве плече букет молодому. Староста просив “прощі”.

Староста: - Дорогі родичі! Простіть молодому і молодій, якщо були у них провини і благословіть їх до шлюбу.

Батьки: - Хай Бог вас благословить!(тричі).

Ведуча: - Весільна процесія вирушала до церкви. Після вінчання всі верталися до двору молодої. Мати на порозі зустрічала молодят хлібом-сіллю, запрошувала (запрошували з батьком) до оселі. Молоді з дружками та боярами сідали на почесне місце – під образи. Перед ними клали дві ложки, зв’язані червоною стрічкою. Це символізувало, що однині вони – одна сім’я, з’єднана туго. Жінки та дівчата - окремо від чоловіків. Починалося застілля. І починалося воно з ділення весільного короваю. Коровай різав боярин, першими його куштували молодята. Вони обходили коровай, який лежав на застеленому рушником стільці. Вважалося, що тільки після цього обряду його можна було класти на стіл. (Далі – танець батька і матері нареченої, потім танцює молодь. Хлопці і дівчата танцюють гопак, краков’як).

Дружки (співають): “Сіли дружечки, сіли”.

Дружки(співають): “Світилочка наша”

Ведуча: Починалися пісенна перепалка дружок і бояр.

Співають разом “Де, бояри, забарилися? “

Дружки співають: “А старший боярин косий”

Дружки співають: “Старший боярин горбатий”

Весілля гуляють цілий день, а надвечір починається ще один обряд – покривання (хусткою) молодої у її хаті.

Старший боярин: - Благослови, Боже, і отець, і мати своєму дитяті вилечко звити, коровай побгати, косу розплітати, на посад сісти!

Старша дружка: (бере молоду за руку, підводить до перекинутої денцем діжі, на якій на кожусі – подушка – символ багатства, добробуту. Дівчата повільно співають і спостерігають, як старший(або молодший)брат знімає з голови сестри вінок і починає розплітати косу.

Старший брат: підходить до молодої і каже: “Ой сестричко-сестричко, дозволь розплести твою косичку.

(Розплітання коси нареченої та покривання її голови хусткою)

Дружки приказують:

Ой брат сестриці косу розплітав,
Де ж він кісниці подівав?
Виніс на базар – не продав,
Меншій сестриці даром оддав.

Дружки співають: “Ой матінко да голубонько”.

Мати: підходить до молодої, знімає з неї вінок, цілує її.

Дружки: (приказують)

Ми ж тебе, сестрице, покриваєм,
Щастя, здоров’я бажаєм,
Щоб ти була багата, як земля,
Щоб ти була здорова, як вода.

Дружки співають “Ой збори, збори в батьків двір” і покривають голову молодої хусткою.

Ведуча: - Ось і настав час молодій їхати до свекрухи. Та до неї вона їде з великим приданим – подушками, скриненю, набитою добра, парою волів та коровою.

Молода:

Спасибі тобі, матінко моя,
Що ти мене, молодую, заміж оддала,
Що ти мене, молодую, научала,
Щоб я свою родиноньку величала.

Мати:

Благословляю вас, діти,
Хлібом-сіллю,
Щастям, здоров’ям
І розумом добрим,
Щоб ви одне одного шанували
І батьків не забували.

Ведуча: За народним звичаєм, українське весілля тривало три дні. Перший – у хаті молодої, другий – у хаті молодого, третій – знову у молодої. Причому святкували його, як правило, близькі родичі. Вони йшли “на кури!” Цей звичай дуже древній і пов’язаний із жертвоприношенням. Удень невелика група людей (чоловіки та жінки, зодягнені в циганів), йшли по селу “красти курей” на весілля. Чому саме красти? Бо жертвні дійства з птицею на завершення укладання шлюбу проводили таємниче. Ніхто не повинен був знати, чия курка стала жертвою, і її господарі не могли б зробити чогось поганого молодій сім’ї. Згодом це переросло в жартівливу сцену і курей довірили “красти” циганам. А це народ веселий, любить жартувати, танцювати.

(Виконується циганський танець).

Ведуча: Отже, наше весілля закінчується, як і належить, на жартівливій, веселій ноті. Гості розходяться, а кухарки, вимивши ложки, тарілки і весь посуд, співають:

Кухарки:

Що ж ми завтра та й робитимем,

Що й весілля та й кінчається.

Меншу сестрицю нарядим,

Нове весілля наладим!

Всі учасники виконують танець, що супроводжується піснею

“Танцювала риба з раком...”

Мати: Спасибі вам любі, що нас годували, що трудилися, що столи від смачної їжі ломилися. Спасибі і вам, дорогі гості, що прийшли до нас на весілля.

Всі гості (учасники) співають **“Спасибі хазяїну”**.

Ведуча: Ось і завершилось наше весілля. В добру путь, молода паро! На многії благії літа!

Всі разом (учасники весільного дійства і гості) співають:

Скільки б не співали, а кінчати час.

Кращі побажання ви прийміть від нас.

І в вас, і в нас хай буде гаразд,

Щоб ви і ми щасливі були!

Висновок. Проектна технологія дає можливість педагогові, застосувавши розмаїття інтерактивних вправ, змінити роль авторитарного транслятора інформації на координатора навчального і виховного процесу. У процесі проектування учні міркують, дискутують, сперечаються – відбувається дослідницька робота, спрямована на самостійне шукання, формування мовленнєвої та соціокультурної компетентності сучасного школяра – надзвичайно серйозна і складна проблема в педагогічній діяльності вчителя-словесника.

Крім того, учні здобувають знання, порівнюючи, зіставляючи, даючи оцінку вчинкам, стосункам людей, суспільним і культурним явищам та процесам, спостерігають і роблять власні висновки. Адже нинішньому суспільству потрібна вільна, мисляча й активна особистість. Завдання учителя старших класів – створити оптимальні умови для загальнокультурного, морального, естетичного розвитку особистості учня, а найперше – для розвитку мовленнєвих здібностей. Тому запровадження методу проектів в позакласній роботі з української мови в старших класах є актуальним.

Література

1. Александрова В.Ф. Поглиблюємо знання з української мови у процесі позакласної роботи. Навч. –метод. посіб./ В.Ф. Александрова. – К. : Агрармедіагруп, 2016. – 126 с.

2. Пехота О.М., Кіктенко, О. М. Любарська [та ін.] ; за ред. О. М. Пехоти. - К. : А.С.К., 2003. –255 с.

3 . Полат Є.С. Метод проектів// <http://nsk.fio.ru/festival/docs/polat.htm>
Освітні технології : навч.-метод посіб. / О. М. Пехота, А.

4. Сисоєва С. Особистісно зорієнтовані технології: метод проектів// Підручник для директора. – 2005. – № 9-10. – с.25-31.

5.Український педагогічний словник: за ред. С.У.Гончаренка.– К.:Либідь.,1997.– С.197.

ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ УЧИТЕЛЯ – ОСНОВА ОБНОВЛЕНИЯ СИСТЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ

Жаксылыкова Г.Т.

кандидат педагогических наук,

тренер филиала Центра

педагогического мастерства (г.Кызылорда, Казахстан)

TEACHER PROFESSIONAL DEVELOPMENT-BASIS OF EDUCATION SYSTEM REFORM

Zhaksylykova G.

candidate of pedagogical sciences,

trainer of Kyzylorda branch of Center of Excellence,

Kazakhstan

Аннотация

В статье автор раскрывает сущность факторов, влияющих на образовательную политику и практику, ссылаясь на индикаторы измерения качества образования, раскрывает проблемы и пути решения профессионального развития учителя в рамках обновления содержания образования, приводит примеры действующих образовательных Программ повышения квалификации Республики Казахстан, детально останавливается на путях их внедрения в практику образовательных учреждений, о достигнутых результатах.

Abstract

In the article the author reveals the essence of the factors influencing the educational policy and practice, referring to the indicators of measuring the quality of education, reveals the problems and ways of solving the professional development of the teacher within the framework of updating the content of education, cites examples of the current educational programs for upgrading qualifications in the Republic of Kazakhstan, their implementation in the practice of educational institutions, on the results achieved.